

HISTORIA KLINIKI TRANSPLANTOLOGII I UTWORZENIA INSTYTUTU TRANSPLANTOLOGII AKADEMII MEDYCZNEJ W WARSZAWIE

Instytut Transplantologii im. prof. Tadeusza Orłowskiego składa się obecnie z czterech jednostek: Kliniki Medycyny Transplantacyjnej, Nefrologii i Chorób Wewnętrznych ze Stacją Dializ, Kliniki Immunologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych z Poradnią Nefrologiczno-Transplantacyjną, Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej oraz Zakładu Immunologii Klinicznej. Geneza Instytutu sięga połowy lat 70. i związana jest z dokonaniami I kliniki Chirurgii i I Kliniki Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Warszawie.

Wszystko zaczęło się w latach 60. ubiegłego stulecia. 26 stycznia 1966 roku zespół lekarzy I Kliniki Chirurgii i I Kliniki Chorób Wewnętrznych wykonał pierwsze w Polsce przeszczepienie nerki. Jest rzeczą oczywistą, że spośród licznych asystentów I Kliniki Chorób Wewnętrznych o pełnym profilu terapeutycznym, sprawującej wówczas opiekę internistyczną nad rejonem Warszawy liczącym około 100 tysięcy mieszkańców, nie wszyscy pracownicy mogli, lub powinni, być zaangażowani w program transplantacyjny. Nawet nie wszyscy zajmujący się leczeniem chorób nerek w nim uczestniczyli. Wykonywanie początkowo kilku, a następnie kilkunastu transplantacji nerek rocznie wywołało trwałe zainteresowanie i zapewniło pracę kilku osobom. W I Klinice Chorób Wewnętrznych podobne zespoły zajmowały się nadciśnieniem tętniczym, hematologią, gastroenterologią i kardiologią. W latach 70. ubiegłego wieku stało się oczywiste, że rozwój programu przeszczepiania nerek wymaga zupełnie innej organizacji, a przede wszystkim rezygnacji ze standardowej opieki internistycznej nad chorymi z rejonu.

W akademiach medycznych łączono, zresztą w sposób dość mechaniczny, kliniki o podobnym profilu tworząc instytuty. Tak powstały instytuty chorób wewnętrznych, chirurgii, pediatrii, stomatologii. Wywoływało to czasami zabawne sytuacje. Gdy na przykład w Akademii Medycznej w Warszawie powstał projekt powołania Instytutu Neurologii i Narządów Zmysłów, profesor Stefania Jabłońska zapytała, czy Klinika Dermatologiczna, zajmująca się chorobami skóry, wejdzie w jego skład, czy też skóra nie jest dostatecznie „zmysłowa”, aby w tym Instytucie się znaleźć. Ostatecznie niektóre Kliniki ocalały w formie niezmienionej.

Włączenie w skład instytutu wszystkich czterech klinik wewnętrznych, które przy okazji pozmieniały swoje nazwy, położyłoby kres programowi przeszczepiania narządów, zwłaszcza że otwarto wówczas Centralny Szpital Kliniczny przy ul. Banacha. Było w nim miejsce wyłącznie dla chirurgów i lekarzy pracujących na małym oddziale obserwacyjnym, prowadzącym konsultacje internistyczne. Sytuacja była zupełnie wyjątkowa: nie tylko istniała potrzeba stworzenia oddziału zajmującego się transplantacją nerek, z perspektywą rozwoju przeszczepiania innych narządów, ale pojawiły się możliwości lokalowe, panowała atmosfera reorganizacji, istniała też ogromna wola prof. T. Orłowskiego zrealizowania marzeń, tj. stworzenia ośrodka transplantacyjnego w Akademii Medycznej w Warszawie. Jak profesor przeprowadził swój plan, można się tylko domyślać. Faktem jest, że zespół I Kliniki Chorób Wewnętrznych i jej sprzęt zostały podzielone na dwie kliniki, tj. Klinikę Chorób Wewnętrznych i Klinikę Transplantacyjną. Pierwsza weszła w skład Instytutu Chorób Wewnętrznych, druga zaś Instytutu Transplantologii, który został powołany na podstawie Zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 22 października 1975 r. w sprawie zmian organizacyjnych w Akademii Medycznej w Warszawie. Zgodnie z tym postanowieniem podstawowym zadaniem Instytutu było *prowadzenie działalności naukowo-dydaktycznej, leczniczej i metodyczno-organizacyjnej w zakresie transplantologii klinicznej, immunoterapii i dializoterapii*. Instytut miał pełnić *funkcję ośrodka wiodącego w zakresie działania wszystkich ośrodków transplantacyjnych*.

Początki były trudne. W planie Instytutu było zorganizowanie oddziału, stacji dializ, zaplecza laboratoryjnego i naukowego oraz, w przyszłości, oddziału chirurgicznego. Na

razie Klinika Transplantacyjna otrzymała dwa zdewastowane pawilony, które nie nadawały się na oddziały chirurgiczne, z porzuconym, niepotrzebnym mieniem. Po spisie rzeczy i posegregowaniu, część z nich skasowano, ale niektóre sprzęty służyły jeszcze przez kilka lat. Oba budynki kwalifikowały się do remontu, chociaż pawilon II był w nieco lepszym stanie. Ułożono w nim wszystkie placówki, tj. Klinikę Medycyny Transplantacyjnej z 30 łózkami, Stację Dializ (w piwnicy), Zakład Immunosupresji Doświadczalnej i laboratorium. Wszędzie panowała ciasnota. Zaczęły się starania o remont pawilonu I i budowę łącznika. W skrócie można powiedzieć, że adaptacje i remonty pawilonu II, później I, oraz budowa łącznika zakończyły się dopiero w roku 1983. Wówczas z Kliniki Transplantacyjnej wydzielono formalnie Klinikę Immunoterapii, która wprawdzie istniała poprzednio, ale „była w remoncie”.

W 1976 roku, po pomalowaniu przez pielęgniarki i lekarzy łóżek, szafek, taboretów i „zdobyciu” podstawowego sprzętu, uruchomieniu czterech stanowisk dializacyjnych, Klinika Transplantacyjna czekała na pacjentów. A tych nie było.

Udało się zainteresować jednego z chirurgów z Kliniki Chirurgicznej AM, kierowanej przez prof. Jana Nielubowicza i uzyskać zgodę tego ostatniego na powierzenie mu zorganizowania zespołu transplantacyjnego. Tym chirurgiem był prof. Janusz Wałaszewski. Zespół chirurgiczny wzbogacił się jeszcze o trzech młodych chirurgów.

Powoli, głównie dzięki wysiłkom zespołu chirurgicznego, liczba przeszczepień nerek doszła do 40 rocznie, aby załamać się w czasie stanu wojennego. „Zdrowienie” programu trwało kilka lat. Oczywiście, przyczyn załamania było kilka, między innymi wyjazd dr. Janusza Wałaszewskiego do Afryki. Po okresie zmian szefem zespołu transplantacyjnego został obecny profesor, Jacek Szmidt. Pod jego kierunkiem zespół, w skład którego wchodził między innymi dr n. med. Krzysztof Madej, Marek Karolak, Sławomir Frunze, zwiększył liczbę przeszczepień nerek do 160 rocznie.

Twórcą i pierwszym Kierownikiem Kliniki Transplantacyjnej w latach 1975–1988 był prof. Tadeusz Orłowski, niekwestionowany – wraz z prof. Janem Nielubowiczem – twórca programu przeszczepiania nerek w Polsce. Upór prof. T. Orłowskiego, jego nieustrudzone wysiłki oraz niezwykle umiejętności legły u podstaw stworzenia pierwszego

W 1986 r. obchodzono 20. rocznicę pierwszego w Polsce przeszczepienia nerki.
Na pamiątkowym zdjęciu, wykonanym w bibliotece Instytutu Transplantologii,
uwieczniono zespół lekarzy i chirurgów – w centrum siedzą profesorowie
Tadeusz Orłowski i Jan Nielubowicz.

w Polsce aktywnego, dobrze zorganizowanego i ambitnego ośrodka transplantacyjnego, przodującego wśród krajów o ówczesnym systemie ekonomicznym i osiągającego wyniki przeszczepiania nerek na średnim poziomie europejskim.

Po przejściu na emeryturę prof. Tadeusza Orłowskiego, kierownikiem Kliniki został prof. Mieczysław Lao, pełnił tę funkcję w latach 1988–2003. W 2003 r. kierownictwo Kliniki objęła prof. Magdalena Durlik.

Obecnie w skład Kliniki wchodzi: oddział kliniczny na 30 łóżek, w którym hospitalizowanych jest ponad 2000 chorych rocznie; Ośrodek Dializ Pozaustrojowych z 20 stanowiskami, wykonujący 14 000 zabiegów rocznie; Pracownia Histopatologii, w której oceniane są biopaty nerek przeszczepionych i własnych z wielu ośrodków nefrologicznych i transplantacyjnych z całej Polski (1200 biopatów nerek i 400 wątrób rocznie). W Pracowni prowadzony jest Polski Rejestr Biopsji Nerek (zgromadzono ponad 10 000 wyników badań biopsyjnych nerek). Klinika prowadzi także Regionalny Ośrodek Kwalifikacyjny do transplantacji nerki dla województwa mazowieckiego i świętokrzyskiego. Obok transplantologii, Klinika zajmuje się diagnostyką i leczeniem chorób nerek. Klinika Medycyny Transplantacyjnej i Nefrologii, współpracująca z zespołami chirurgicznymi i Kliniką Immunologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych z Poradnią Nefrologiczno-Transplantacyjną, należy do przodujących ośrodków światowych – szanse przeżycia przez 10 lat pacjentów z czynną przeszczepioną nerką wynoszą ponad 70%.

Prof. dr hab. Magdalena Durlik

Kierownik Kliniki Medycyny Transplantacyjnej, Nefrologii i Chorób Wewnętrznych
Instytut Transplantologii im. prof. T. Orłowskiego

